

ного здоров'я, а також чіткого контролю за дотриманням прав людини на охорону власного здоров'я.

Список літератури: 1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К., 1997. 2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ // ВВР України. 1993. № 4. Ст. 12, Ст.19. 3. Указ Президента України «Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України» від 7 грудня 2000 р. № 1313/2000 // Офіційний вісник України від 22.12.2000. № 49. Том 1. 4. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 14 / «Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002 – 2011 рр” // Офіційний вісник України від 15.03.2002. № 9. Ст.403. 5. Норемян М.С. Реформи здравоохранения: насколько они актуальны и от кого зависят / Проблемы управления здравоохранением №1. 2005. 6. Карамисев Д.В. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я (державно-управлінські аспекти): Моногр. Х., 2004. 7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) м. Київ, 29 травня 2002 року. N 10-рп/2002 // Офіційний вісник України від 21.06.2002. № 23. Ст.1132. 8. Проблеми у сфері забезпечення охорони здоров'я і медичного обслуговування громадян України та шляхи їх розв'язання // Інформаційні та додаткові матеріали для учасників парламентських слухань 5 липня 2006. К., 2005. 9. Цивільний Кодекс України. Х., 2005.10. Домникова Л.В. Право на охорону здоров'я має кожний // Вісник державного соціального страхування. 2005. №5.

Надійшла до редколегії 24.03.06

К.С. Ізбаш

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОБОТИ З ПЕРСОНАЛОМ В ОРГАНАХ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА МВС УКРАЇНИ

Питання правового регулювання будь-яких суспільних відносин завжди перебувають у центрі уваги правників. Це стосується і правового регулювання роботи з персоналом органів внутрішніх справ, і зокрема, підрозділів досудового слідства МВС України. Значний внесок у дослідження особливостей правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства МВС України зробили такі вчені, як: О.М.Бандурка, І.І.Дядечко, І.І.Золотухін, А.Г.Каткова, Г.К.Кожевніков, П.В.Коляда, В.А.Лапшина, В.М.Пішкін, А.Ю.Стеценко, В.О.Соболев, І.М.Шопіна та ін. Однак, не дивлячись на інтенсивність та широкий спектр досліджень, присвячених різним аспектам роботи з персоналом органів досудового слідства та проблемам, що тісно пов'язані з цим напрямом управлінської діяльності, багато питань у цій сфері залишаються невирішеними та дискусійними, що, у свою чергу, підкреслює актуальність досліджуваної проблематики. До таких проблем ми відносимо: відсутність чіткої диференціації

між нормативно-правовими актами, які регулюють роботу з персоналом органів досудового слідства МВС України; несистематизованість нормативних актів у цій сфері; не закріплення як в чинних нормативно-правових актах, які регулюють діяльність органів досудового слідства МВС України, так і у відповідних проєктах нормативних актів особливостей роботи з персоналом в органах досудового слідства. Звідси, метою цієї статті підвищення якості правового регулювання роботи з персоналом в органах досудового слідства МВС України. Завданням: по-перше, наукове обґрунтування напрямків підвищення якості правового регулювання та по-друге, вироблення конкретних пропозицій та рекомендацій з удосконалення правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС України.

Вважаємо, що дослідженню правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС має передувати з'ясування самого терміна «правове регулювання». Більш того, правове регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства ОВС буде досліджуватись нами як складова (невід'ємна) частина правового забезпечення державної служби, загальнови-знаним підінститутом якої є мілітаризована служба, зокрема служба в органах внутрішніх справ [1; 2; 3; 4 та ін.], про що наголошується в Концепції розвитку законодавства про державну службу, яка затверджена Указом Президента України від 5 січня 2005 р [5].

Категорія «правове регулювання» широко використовується в науці, однак трактується вона неоднозначно. У теорії права та галузевих науках правове регулювання визначається як: нормативно-організаційний вплив [6, с.145]; засіб упорядкування суспільних відносин [7, с.488]; процес впливу держави на суспільні відносини [8, с.41–42]; форма впливу права на суспільні відносини [9, с.381]; юридична функція держави [10, с.437]. Вважаємо, що з'ясувати сутність правового регулювання можна через його ознаки, до яких ми відносимо: це різновид соціального регулювання; за його допомогою держава визначає міру можливої та належної поведінки; воно має цілеспрямований характер, так як спрямоване на задоволення законних інтересів суб'єктів права; забезпечує виконання суб'єктами права правових норм; способами правового регулювання є: а) закріплення і охорона нових суспільних відносин; б) заборона певних суспільних відносин; в) зміна характеру суспільних відносин.

Відповідно до п.1.3 Положення про органи досудового слідства в системі Міністерства внутрішніх справ України [11], правову основу діяльності органів досудового слідства складають Конституція України, Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України, інші закони України, укази і розпорядження Пре-

зидента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, постанови та інші рішення Верховного Суду України, Конституційного Суду України, вказівки Генерального прокурора України з питань досудового слідства, нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких дана Верховною Радою України.

У свою чергу, особливість правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС полягає у тому, що його джерелами є, з одного боку – нормативні акти, які регулюють службово-трудові відносини, тобто загальні нормативні акти з питань правового забезпечення державної служби в цілому та службово-трудової діяльності державних службовців зокрема, з іншого – відомчі нормативні акти системи МВС, які нормативно закріплюють специфічний характер роботи з персоналом саме в органах внутрішніх справ, зокрема в підрозділах досудового слідства. Слід відзначити і те, що останній вид правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС, а саме – відомчий, є так би мовити «загальним», тобто таким, який розповсюджується на роботу з персоналом не залежно від його місця (органу, підрозділу, служби) роботи. Також, відомче правове регулювання роботи з персоналом в органах досудового слідства МВС буде розглядатись нами як невід'ємна та похідна частина загального відомчого правового регулювання досліджуваної групи правовідносин, що, у свою чергу, базується на загальних принципах правового регулювання роботи з персоналом, які є державними службовцями. Схематично правове регулювання роботи з персоналом в органах досудового слідства можна відобразити таким чином: правове регулювання роботи з персоналом органів державної служби – правове регулювання роботи з персоналом органів внутрішніх справ – правове регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС.

Найважливішу складову (елемент) системи правового регулювання роботи з персоналом в органах досудового слідства системи МВС складають нормативно-правові акти різної юридичної сили, які створюють відповідне правове поле як для функціонування органів внутрішніх справ в цілому як системи, так і роботи з персоналом – як її підсистеми зокрема. У широкому розумінні мова йде про Конституцію України, закони України, підзаконні нормативні акти Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, які визначають статус органів внутрішніх справ, основні напрями їх діяльності тощо, а також відомчі нормативні акти у формі наказів, положень, правил, інструкцій та ін. Отже, в загальному вигляді усю нормативну базу, яка регулює роботу з персоналом в органах досудового слідства системи МВС, умовно можна поділити на: 1) зовнішню, яка створюється за межами системи

органів внутрішніх справ (Конституція, закони та постанови Верховної Ради, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України), але до створення якої система органів внутрішніх справ має пряме відношення, безпосередньо розробляючи або беручи участь у розробці проектів тих чи інших нормативних актів; 2) внутрішню, тобто відомчу нормативну базу, якій належить значне місце у системі правового регулювання роботи з персоналом органів досудового слідства системи МВС, про що мова буде йти нижче.

Беручи до уваги велику кількість відомчих нормативних актів у сфері роботи з персоналом органів внутрішніх справ, доцільною, на нашу думку, була б їх систематизація за такими напрямками, як: 1) профорієнтаційна робота з підбору та відбору кандидатів на навчання та роботу в органах внутрішніх справ; їх професійної адаптації; 2) професійне навчання (початкова підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів, службова підготовка); 4) присвоєння звань, нагородження відомчими та державними нагородами; 5) розстановка персоналу (переміщення, ротація); 6) оцінювання персоналу; 7) виховна робота та психологічне забезпечення персоналу; 8) соціально-правовий захист персоналу; 9) забезпечення законності та службової дисципліни; 10) вивільнення працівників.

Крім того, у проекті Закону України «Про органи внутрішніх справ» доцільно передбачити окремий розділ під назвою: «Проходження служби в ОВС», в якому було б нормативно закріплено такі напрямки роботи з персоналом, як: порядок відбору та перевірки кандидатів на службу в органи внутрішніх справ; загальні вимоги до працівників ОВС; порядок призначення на посади, переміщення і просування по службі працівників ОВС; основні права та обов'язки атестованих працівників ОВС їх відповідальність; порядок атестування працівників ОВС; обмеження, пов'язані зі службою; порядок прийняття присяги; основні засади стажування, проходження практики та наставництва; основні засади професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації; порядок формування кадрового резерву; порядок та умови службово-трудової діяльності (правила внутрішнього трудового розпорядку, робочий час, відрадженьня, відпустки тощо); умови та підстави припинення служби; основні засади матеріального та соціального забезпечення працівників; заходи правового і соціального захисту працівників; основні засади виховної роботи та психологічного супроводження працівників; пенсійне забезпечення.

Крім правової бази, робота з персоналом в органах досудового слідства системи МВС здійснюється відповідно до матеріалів нормативно-методичного характеру. Під нормативно-методичним

забезпеченням роботи з персоналом ми розуміємо сукупність документів організаційного, організаційно-методичного, організаційно-розпорядчого, технічного, техніко-економічного та економічного характеру, які встановлюють правила, вимоги, характеристики, методи та інші дані, що використовуються при вирішенні завдань щодо управління персоналом в органах внутрішніх справ. До системи нормативних документів в сфері роботи з персоналом в органах внутрішніх справ слід віднести Генеральну та галузеві (тарифні) угоди, колективні договори та інші правові акти, що використовуються безпосередньо в органах та підрозділах внутрішніх справ на місцях. Доцільно також виділити так звані «правові акти ненормативного характеру» під якими ми розуміємо розпорядження та вказівки, які можуть видавати керівники структурних підрозділів органів досудового слідства, їх заступники, старші слідчі відносно слідчих, які знаходяться у їх підпорядкуванні.

Нормативно-методичне забезпечення створює умови для ефективного процесу підготовки, прийняття та реалізації рішень з питань роботи персоналом в органах досудового слідства системи МВС. Відповідальність за забезпечення нормативно-методичними документами несуть відповідні служби, зокрема Юридичний відділ та підрозділи по роботі з персоналом. Нормативно-методичні документи можуть бути таких видів: нормативно-довідкові документи, документи організаційного, організаційно-розпорядчого та організаційно-методичного та технічного характеру.

Так, наприклад, Департаментом роботи з персоналом МВС було розроблено методичні матеріали з організації та проведення індивідуальної виховної роботи з персоналом ОВС України; з організації роботи з молодими фахівцями із закріплення їх на службі в органах внутрішніх справ України; з організації діяльності Рад зборів середнього та старшого начальницького складу і рядового та молодшого начальницького складу органів внутрішніх справ України; з оформлення і розміщення наочної агітації в органах та підрозділах внутрішніх справ України; з підготовки та організації заходів до Дня пам'яті працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків; з організації профорієнтаційної роботи в ОВС та ін.

Таким чином, особливість правового регулювання роботи з персоналом в органах досудового слідства полягає у тому, що воно: по-перше, об'єднує у собі як загальні правові засоби, так і спеціальні; по-друге, має свою спеціальну сферу регулювання; по-третє, має свій особливий предмет, тобто відносини з приводу: профорієнтаційної роботи з можливими кандидатами для слідчої роботи; профвідбору; професійної адаптації; професійного виховання; розстановки персоналу, його переміщення та ротації; оцінювання

персоналу; його соціально-правового захисту; виховної роботи з персоналом органів досудового слідства та його психологічного забезпечення; обліку порушень законності та інших надзвичайних подій; забезпечення законності та службової дисципліни персоналу органів досудового слідства; їх вивільнення.

Список літератури: 1. Державна служба в Україні: організаційно-правові основи і шляхи розвитку / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. К., 1999. 2. Петришин О.В. Державна служба в Україні: особливості загальної теорії права // Вісник Академії правових наук України. 2001. № 2. 3. Венедиктов В.С., Іншин М.І. Статус працівників органів внутрішніх справ України як державних службовців: Наук.-практ. посіб. Х., 2003. 4. Кудрявцев А.В., Сергун П.П. Служба в органах внутренних дел. М., 1996. 5. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу: Указ Президента України від 5 січня 2005 р. // Урядовий кур'єр. 2005. 12 січня. 6. Алексеев С.С. Теория права. М., 1994. 7. Скакун О.Ф. Теория держави і права: Підручник / Пер. з рос. Х., 2001. 8. Сорокин В.Д. Правовое регулирование: предмет, метод, процесс. Правоведение. 2000. № 4. 9. Комаров С.А. общая теория государства и права: Учебник. М., 1998. 10. Государственное управление: основы теории и организации. Учебник. / Под ред. В.А. Козбаненко. М., 2000. 11. Положення про органи досудового слідства в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 25 грудня 2003 р. № 1600.

Надійшла до редколегії 11.04.06